

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор!
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят > 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Польський Піємонт.

З нагоди «вещу народового», який радив через лат. Зелені свята у Львові, а против якого рускі послі оголосили справедливий, енергічний протест, — пише Gazeta narodowa дещо про цікаву історію «вещу». Ся статя стверджує явно, що ініціатива до «вещу» вийшла від Вшехполяків та що має гакатичні цілі перед собою, а тим самим і вповні оправдує згаданий протест з рускої сторони.

«Сам помисл додатний — пише Gaz. narodowa — але піднесений найперше молодими і горячими головами, а підхоплений широкими, політично недозрілими кругами, та ще нахально підпираний радикально-народовими і шовіністичними сферами, ріс у проєкт божевільний, застрашувачий своєю... наївністю. Хотіли витичувати тут у Львові провідні дороги нашій політиці у всіх заборах; хотіли рішати про судьбу розділених від нас кордонами земляків, — без них; перебобкували про заведенє якоїсь політики на три фронти. Отже природно, що всі поважніші і розсудливіше думаючі сфери, сторонництва і дневники польські у всіх землях давньої Річипосполитої виступили против таких проєктів. Однак самої гадки «народового вещу» не хотіли придавити; бо не є вказаним ставити перешкоди рвучим ся до народовой праці; противно належить заохочувати до неї, а коли появляють ся проєкти недоспілі, або скривлені, належить їх простувати і уздоровлювати. Так жеж і вчинено. І дійсно голос розсудку побідив, ініціатори проєкту і ті, що перші так горячо его підхопили, дали собі витолкувати невідповідність і небезнечність перших намірів. Поволи звузено «вещу народового» до властивих розмірів і до властивих цілей і остаточно рішено, що єдино над народовими справами в Галичині віче буде радити».

Так отже тому, що в Росії неможливо, а в Німеччині небезпечно вести борбу на три фронти, звернено вістре гакатистичної пропаганди на один фронт — на Галичину. Тут Вшехполяки чують ся безпечні, ба навіть ся їх діяльність стелить їм дорогу до вливу і достоїнств в краю, а парламентарна репрезентация Поляків є досить численна, щоби забезпечити їх против якого-небудь натиску безсильного і так вже австрійського правительства.

Протест руских послів против «вещу народового» представляють польські дневники як якесь надмірне горойженє ся тим більше, що — як кажуть — на 23 зголошених на віче рефератів, заледви один відносить ся до польско-руских відносин на Сході. Тимчасом вже побіжні і дуже загальні справозданя, які заміщено прохід нарад «вещу», доказують, що всі реферати відносили ся до способів захоплення в свої руки всеї власти і вливу в краю, до знищення останків австрійської єдності і рускої окремішности та до усильної, все-

сторонної праці над спольонізованєм східної Галичини, остаточним, цілковитим придушенєм руского народа.

Вшехполяки лують. Під їх команду піддала ся вся галицка Польонія — всі стани і партії, а їх речник др. Гломбінський чимраз явніше висуває ся на чоло польської політики. Руский народ виданий на поталу польській гакатії, а правительство приглядає ся безчинно єї оргіям, доки они не стануть грізними для цілости держави, та коли вже може противділати єї — буде запізно!

З канадійської України.

(Допись о. Плат. Філяса).

(Дальше)

Ми навикли там в Галичині аж до пересипту повторяти: «наш народ держить ся кріпко віри». Що-до мене — я сему не вірив вже в краю, назбиравши досить досвідів in contrarium partem. Ту в Канаді ще яснійше видить ся се, що душа маси народу нашого не живе вірою, не є свідомою віри і не цінить віри так, як поверховному критикови могло би видавати ся. Уже то ми всі знаєм, що простий народ за одно бере віру з вішним обрядом. Тому то і називає він віру руску, віру польську від обрядів руского і латинського, в котрих одна і та сама віра на верх обявляє ся. Тим самим зміна обряду значить у простого чоловіка зміна віри — так і каже нам народ; отсей чи отся перейшли на польську віру. А кількож в Галичині особливо по містах та місточках мавмо ми рік-річно таких відступників в обряді, що в очах тихже самих відступників і в очах простого народу є рівнозначучим з відступством від віри! І се дїє ся в краю, де стілько працює і священників і інтелігенції мірської над удержанєм народу при «своім». Ся так дїє ся з тим «твердим у вірі» народом там, щож може стати ся з такою твердию зовсім не твердою — в Америці, де в обороні віри і обряду ніхто не працює, як в розлогих кольоніях Ассінобая, Саскечеван, або де один священник лиш від часу до часу може між наших заїхати, як в Манітобі, або й ту в Альберті!

Ми видимо, що може стати ся. Ми маємо Русинів прозелітів на річ і польської віри, і французської, і англійської (так народ зве віру по бесіді, яка домінує в костелі, до котрого сей чи той пристав) і на річ баптистів німецьких, і на річ сальвейшен армії, і хто не знає, на річ якого віроісповіданя. Правда — прозелітизм не богато потягнув наших Русинів до англійських та французьких громад церковних, бо пропаганда в тих язиках є ще досить тяжкою межи Русинами. Они не розуміють єще достаточо тих бесід. А однак відступства дїють ся. Щож було би, коли би наш Русин умів ті бесіди як слід? — Було би се, що дїє ся з відступством на річ російської шизми. Статистика в зміні віри з року 1902. виказує на річ сеї шизми галицких уніятів, змінивших віру: 2458 душ, угорських Русинів 4264! Отже масте докази в числах, як твердо держить ся наш Русин віри! Ні — не обманюймо себе і під тим зглядом. Маса народу — приходячого з Галичини, Угорщини приносять з собою такий слабкий засіб віри, що він не видержить першого атакі зі сторони тих, що хотять Русина потягну-

ти до себе. В Альберті, де ми осіли, найшли ми мало що не всі кольонії готові до переходу в шизму. А прецінь кольонії ті були посіцувані нашими священниками о. Дмитровим, о. Тимкевичем, о. Заклинським, о. Жолдаком.

Перед двома неділями залярмував мене архієпископ з Манітоби, що громада Русинів з Вініпеґу (а є їх там поверх 2000 душ) зголосила ся до царославного владки Тихона, щоби приїхав прийняти їх в царославїє. Так і було. Хоч далекий то світ — з Альберти до Манітоби гейби зі Львова до Парижа, — я поїхав до Вініпеґу, та на хвилю успокоїв народ — але і се новий доказ, який наш народ твердий у вірі.

Брак свого священника є вправді найважнішою нагоодою до такої апостазії, але єї не оправдує, а вжеж під жадним услівем не свідчить, що та маса народу знає перші засади віри. Ні — она їх не знає і длятого так легко їх промінює. Не потребує додати, що зі зміною віри тратить Русин і народність. Наші апостати в Альберті вже тепер розлюблені для Росії до одушевлення, перечитують всілякі брошурки російські, часовиси, достарчувані їм очевидно за дармо — і сьмішно, але правдиво — намагають ся говорити з твердою по російськи. Буковинські православники рівнож не уважають себе за братів галицких Русинів, держать ся окремо, ба не називають себе навіть Русинами, лиш Буковинцями.

Застановляючи ся глибоше над душою нашого емігранта, приходить ся до заключеня, що маса того народа хоче і уміє лиш ті річи яко-такі цінити, котрі представляють єму якусь безпосередну користь материяльну. Скоро сего не добачує, — річ найсвятійша стає єму безвартісною. Тамтой пристав до баптистів, бо они зробили єго розпродавцем біблій межи Русинами і платять єму за се; сей пристав до сальвейшен армії, бо у них дістав місце сьпівака, або трубача і за се має кілька долларів платні; знов тамтой пристав до англїків, бо сестри з конвенту взяли єго дитину до школи, сей пристав до французської церкви, бо єпископ взяв єго сина до школи, той перейшов на польське, бо в костелі ксьондз призначив єму лавку до сіданя, ті стали ся царославними, бо єпископ царославний обіцяв, що на удержанє батюшки не будуть цілого платити, але він сам єго удержувати буде, тамтїй дівці трафив ся кавалір царославний, — є рация, щоби впречи ся віри, кавалерови дівка трафила ся польська з коровою, — є рация, щоби перейти на латинське.

Черта продайности, котра в старім краю так сильно виступає при виборах, перейшла і ту за море і в иншій формі, але в тій самій брідоті нищить народ.

Я чув філософію нашого емігранта на одній ту кольонії: «Чоловік мусить мати, — казав він, — і жінку і корову і віз і коні, і мову і віру — аби якось жити. Але в Галичині ми мали лихі вози і лихі коні і лихі жінки. Ну але жінки годі було оставити в старім краю так як віз і коні, бо вчепила ся чоловіка, ну тай дітям треба було якоїсь матери. Але вози і коні, Богу дякувати, в Канаді здобалисьмо ліпші, як в старім краю. Тай без мови і віри не можна обійти ся. Але в Галичині була така мова і така віра. А ту, хочеш, — вибери собі таку, яка тобі подобає ся».

У єго філософії — жінка, мова, віра, цінити ся тою самою ціною що корова, віз, коні

Можеш собі вибрати, яка тобі подобає ся. І як можна корову і коня промінати, так можеш промінати і мову і віру.

«А от, чоловіка в старім краю, ніхто за ніч не мав, — говорив ту на мітингу инший філософ, — а чому? Бо чоловік ходив в розхрістаній сорочці, та в шпашаках, і гуні подертій, і в шапці, як мазниця. А ту мавш черевики і сурдуг і краватку і кафтаник, ба й рукавиці — і тебе від інгліша трудно розізнати. А ще як умієш пару слів по інглійски, то й не признавай ся, що ти Русин».

— «Та як то не признавай ся, що ти Русин — кажу я — чи то встид?»

«Та встид, не встид, — відповідає філософ — але як вже чоловік скинув галицьку сорочку і штани, тай є під пановаєм крульової Вікторії (сарака й не знав, що вже хто инший панує в Англії), то на що ему здасть ся казати, що він Русин, як ще уміє по інглійски. Англіки боять ся Русина, бо Русин або бе, або що вкраде».

От куди закрутив! Але в тім є і глибока філософія. Він в своїй філософії є того пересвідчення, що як ему вільно ба і випадало замінити розхрістану сорочку і шпашаки на черевик і кафтаник, так само випадав промінати і мову і віру на тутешній крій. Одна ціна одному і другому. До того пристуває свідомість внутрішньої свої безвартности. Він свідомий своїх вад, своєї схлонности до бійки, до крадіжки. Тим самим він свідомий, що він нічого не варта. Якжеж ему признати ся, що він такий низневартний? Сли можна не признати ся, то навіть треба! А вжеж можна, бо він тепер виглядає, як інгліш. Ба, але на завздї стоїть ще бесіда его, тай віра. Коби ще навчили ся інглішської бесіди — то вже би ніхто не пізнав, який він безвартний. Значить ся, масу нашого народу нагнули в старім краю до тої низини, в котрій всі ним погорджували і навчили его самого погорджувати собою. Але не лиш ним самим погорджували; понижувано в его очах все то, що до него належало, его бідну хату, его безобразну ношу, вкінци его бесіду і віру. І він сам навик мало все то цінити, або навіть презирати. Та в Галичині годї ему було з сеї низини і з сего маловаженя собою піднести ся. Колиж прийшов в Америку, де надала ся ему спосібність стати ся з халушника фермером на 100 моргах поля, де він їздить кіньми, котрих можна безпечно впрягати в кариту, де він ходить як сам дідич, те каву і гербату по 3 рази на день — шож лекшого, як прийта до заклоченя, що ему тепер випадав всего виречи

ся, що колись в старім краю було предметом легковаженя, ба і погорди. — Ему в краю не дали нагоди пізнати ріжницю межі черевиком а народностію, межі капелюхом а вірою, — от і уважав він тепер, що, можна ему одною мірою і з презирством глядіти на одно і друге. (Дальше буде).

Політичні вісти.

Політична ситуація в Австро-Угорщині вельми невїдраднa. Голоси вїденських, як і чеських дневників не висказують жадної надї на поліпшеня. Перші уважають єдиним і чимраз конечнішим в ходом з непевної ситуації інтервенцію § 14, — другі звивають послів і сторонництва до солідарної акції против бюрократичного правительства д-ра Кербера та в ціли переведеня чеських культуральних постулятив. Такий настрої праси поглубить лишень небезпечні пропасти теперішного положеня.

В Будапешті находить ся також парламентарна ситуація під знаком пересиленя. Від кількох днів появляють ся версії про уступленя гр. Апоїюго з президентури палати. Інші твердят, що се буде лише довший урлоп задля відпочинку по трудах вапружаючої сесії. Та всі годять ся на те, що причиною сего є афронт, який зробив цісар гр. Апоїюму на двірськїм балю, а якого не може так легко забути амбітний і можний угорський маїнат.

На Побережю рух полудневих Славян, викликаний угорською гакатою, не лише не притихає, але противно ширшає і набирає ціхи свідомої, завятої і трівкої борби. Доносять навіть з Нового Саду, що там утворив ся сербско-хорватський комітет задля близшого порозуміня з македонським комітетом, щоби дати почин загальній полуднево-славянській рухавці на Балканї. Свідчить се про зростаючу свідомість полудневих Славян, що жерело волї-долї для них не лежить у матушки Росії, але у власній ініціативі і солідарности. Те саме дє ся відчувати і в хорватській справі, яку крім плятонїчних симпатій австрійських Славян, старають ся також підпирати демонстрації і пропаганда в Славонїї.

Вкінци демонстрації в Італїї против Австрії тревають вже від кількох днів і не подають надї, що покінчать ся скоро. Головним орудием італїйських іридентистів є тепер студенти, бо демонстрації устроюють ся під

знаком власного університету для австрійських Італїйців. На зборах в Палермо і Неаполи бесїдники нахально нападали на австрійське правительство, а відтак уряджено крикливі демонстрації перед австрійськими консулятами, при чім поліція арештувала кілька осіб. Так само діяло ся в Больонї і Венеції, а в Медіолянї спалено на публичній площі австрійську хоругву. Італїйські власти поводять ся поблажливо супроти демонстрантів, охоронюючи лише австрійські консуляти перед їх на альностію.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В середу: руско-кат. Константина і Олени; рим.-кат. Клотильда. — В четвер: руско-кат. Васильска; рим.-кат. Квірина.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий, та о приєднуванє нам нових передплатників.

— **З Стрия.** Програма загальних зборів філії «Просвїти» в Стрию, які відбудуть ся дня 11. червня в сали «Нар. Дому» є отся: 1) Звіт з діяльности видїлу, 2) звіт з руху читальняного, 3) реферат економїчно-просвїтний делегата центр. видїлу, 4) реферат д-ра Олесницького про закон комасаційний, 5) вибір видїлу, 6) внесеня членів. — Видїл пригадує ч. читальням, щоби доконче як найскорше надїслали справозданя і має повну надїю, що в день заг. зборів збере ся в Стрию сам цвїт нашої патріотичної сусїльности як з кругів інтелїгенції так і з кругів міщанства і селянства.

— **Прогулька „Сокола“ до Яремча.** Микуличина і на Хомяк відїде зі Львова в перший день Зелених свят (в недїлю 7. червня с. р.) о 6. год. 22 мін. рано. В Станиславовї стане о 9. год. 42 мін., звідки відїде 9. год. 55 мін. рано. До Яремча прибудуть прогульковці о 11. год. 49 мін. в полудне, де наступить спочинок і обїд. — Евентуальні учасники з Тернополя мають виїхати о 4:50 рано через Підвисоке. В Галичи зїдуть ся з Львовянами о год. 9:02. Гості з Коломиї відуть о год. 9:37 і в Делятинї получать ся з прочими прогульковцями о год. 11:20 в полудне. Зі Стрия виїзд 5:53 досвїта а сполука в Станиславовї о год. 9:10. По обїді і відпочинку в Яремчу виїде ціле товариство пішки під личним проводом проф. д-ра Михайла Коцюби до Микуличина. Дорога та подасть всім нагоду видїти завїшений над пропастию камінний міст найбільший в Европі розп'ятем луковим, чудовий водопад Прута, камїнь Довбоша, тунель зелїзниць, камїнь Краттера, Капливець і инші чуда гір. В Микуличинї вечера і приготовлений нічлїг. В понедїлок прогулька на скалистий верх Хомяк. На самім шпилью буде обїд. До обїду

Богдан Лепкий.

Василь Стефаник.

(Дальше).

Ту донька від довшого часу нездужає а бідні родичі, зневолені хлопотом і видатками прямо питають ся єї, коли умре¹⁾—там знова мати сама одна конає в хатї і навіть нема єї кому води подати, бо всі пішли на роботу в поле. Тільки мухи пильнують старої і страшенні привиди чортів та їздців зелених на червоних конях знуцають ся над нею. І — «подобала хатина на якусь завзяту печеру з великою грїшницею, що карала ся від початку свїта та до суду—віку карати ся буде»²⁾.

Або той батько, що власні діти топить — який він страшний і трагічний! Та шож мав робити? Лишила ему жінка двоє того дробу тай вмерла. Він давав собі раду як мїг, а коли прийшло до такого, що нїзвідки було кусника хлїба роздобути — зібрав їх і повів до ріки. Одно втопив, друге випросило ся від смерти. Дав му патик, щоби обганяло ся від псів, показав у село дорогу, а сам пішов «мельдувати ся» до суду.

Є в тім образку кілька таких місць, що свідчать о незвичайнім дарі Стефаника, вдирати ся в найтемніші закутїни хлопської душі і розсвітлювати їх перед нами.

Ось приміром генеза страшного чину.

Глянув раз батько на діти, що сидїли блїді та нужденні і погадав: «мерці» — і нанудив ся так, що аж его піт обсипав. «Чогось ему так

стало, як коли би ему хто тяжкий камїнь поклав на груди. Дївчата глемедали хлїб, а він припав до землі і молив ся, але щось его тягнуло все, глядіти на них і гадати «мерці!» Через кілька день бояв ся сидїти в хатї, все ходив по сусїдах, а вони казали, що він дуже журив ся. Почорнів, а очи запали в середину так, що майже не дивили ся на свїт, лиш на той камїнь, що давив груди»¹⁾.

Або хвиля по вчинку.

Підкотив сподні і хотїв перейти ріку та як вступив у воду — задеревів:

«Мисоца і сина і святаго духа амінь...»

Вернув ся і пішов до міста.

Або сцена з палицею...

Є то справді, як влучно один з рецендентів²⁾ запримітив, балаясованє над пропастию а пропастию тою людська душа.

І треба мати велику вправу, бистрість і певність себе, щоби не повалити ся в безодню.

Не буду передавати змісту усіх Стефаникових новель, бо навіть найлучший зміст буде бездушним кістяком супроти оригіналів, глухим беззвучним відгуком красної пісні — лучше перейду один з найтемніших его образів, який є, в своїм родї, синтезою цілої збірки.

Хлопська, низька хата. Зимно і задуха. Батько сидить при вікні і латає чоботи, мати ладнає білє. Чоботи старі, чотирилітні, білє подерте як одїж жовніврів, що з війни вернули. Батько клене, мати безрадно дивить ся на купу лавів і во страхом гадає собі, що колись прїйде ся наго ходити. А на печі старенька бабуся, завбільшки десятилітньої дитини, капляє і смерти від Бога кличе.

«Боже, Боже, за що ні так тїжко карати?» «Коло баби сидїли діти. Як баба синїла і заходила ся від кашлю, то вони всі дивили ся на бабу цікавими очима і все показували палцями на бабу та говорили: адї, адї, баба вже вмирают»¹⁾.

І починає ся сварня, така хлопська сварня без причини, лиш з нужди. Муж хоче їсти, а коли баба з печі доповідає, що не було що зварити, він грубо радить, щоби думала радше над тим, за що він єї буде ховати. За сварнею слїдує бійка. Дїстають діти, обриває ся і жінці. Вкінци муж з проклятами вибігає з хати.

Тодї діти злзять з печі і бавлять ся, а як хто дверми ринне, то тікають на піч, бо боять ся батька, щоби не бив.

«Так голуби спускають ся цілим стадом на тік. А як мужик ринне хатними дверми, то вони покидають зерно і перепуджені злітають під небо»²⁾.

Чиж може бути страшніший образ людської нужди, тої материяльної бїди, що нищить любов і привязанє родичів до дітий, дітий до родичів, людини до людини, що вбиває радієть, віру і надїю, а лишає одну чорну, безвоздушну темницю? Щось на взір послїдньої драми Горького. А прецінь навіть ту діти рвуть ся до ігор, як цвїти до сонця, — так велика єсть сила життя...

(Дальше буде).

¹⁾ Сина книжечка. Стор. 77—84.

²⁾ Ibidem 95—98.

¹⁾ Сина книжечка. Стор. 121.

²⁾ Іван Труш. «Будучність» ч. 2. рік 1899.

¹⁾ Сина книжечка. Стор. 104.

²⁾ Ibid. Стор. 108.

пригравати буде з сусіднього горба спеціально в тій цілі спроваджений зі Львова вальторніст. Хто схоче, буде міг перейти на Угорщину, аби оглянути долину Тиси. Поворот з Микуличина о год. 8:58 вечер а приїзд до Станиславова 10:55, до Коломиї 11:59 вночі, Стрия 5:05 а Львова 6:20 рано. Прогульковцям з Тернополя лишає ся довольний час і руту до повороту по причині тяжких получень. З собою належить взяти теплу одіж, котру нести будуть наймлені до того коні. Білет ізди зі Львова до Микуличина і назад (ретур-карта) коштує по зниженій ціні 6К. Прожитє винесе 8—10 К від особи. Зголошуватись належить в «Сокол» до четверга включно і складати на запевненє харчу і нічлігу по 4 К. Для запізнення учасників з природою гір, виголосить др. М. Коцюба в п'ятницю о 8. вечер виклад про гори, по котрім допущена є дискусія. На вітчит вступ вільний для всіх.

— **3 Відня** доносять, що тов-о «Родина», засноване Русинами-народовцями, а яке перед кількома роками попало в кацапські руки, прийняло знова свій первісний характер. Завдяки академікам-Українцям, яких кількадесят вписало ся до «Родина», вибрано на остатних загальних зборах свій виділ. Кацапи в числі 20 з соромом винесли ся з сего товариства і занували собі читальню «гопчества» Качковського.

— **«Вец народови».** Вісти подані ранішними польськими часописями про «вєц народови» у Львові є дуже скупі. Та вже з доривочних заміток до кожного реферату можна вносити, якою їдию проти Русинів були пересякнені всі реферати. Всі наради відносили ся виключно до Галичини і Буковини та Шлезку. Що-до інших «дзельніц» ухвалено «полишити вибір доріг і середників ділана їх власною почуваню патриотичному», бо діланє Поляків в кожній дільниці припоровлене до відрубних єї обставин, однак: буде стреміти все до одной єдиной всім Полякам мети (Dziennik polski). Сю єдиному резолюцію ухвалено на повнім засіданю «вєцу». Всі прочі ухвали запали на трех секциях. В першій секції організаційній, якої головою був др. Бернардзіковський, виголосив перший реферат др. Миколайський п. з. «Основи і начерк народовой організації», після чого поручено президиї утворити «комітет народовой праці», який має ся заняти: виконанєм ухвал віча, скликуванєм конференцій, анкет і народових зборів та приготуванєм другого «народового вєцу». Другий референт п. Стан. Войнаровський промовляв за заснованєм «Товариства праці народовой». На внесенє третього референта п. Лясковніцкого ухвалено засновати польське інформаційне бюро і видавати часопись по німецьки проти «Ruthenische Revue».

В другій секції «оборони народовой», якої головою був проф. Туліб, реферував п. Брон. Кричинський на тему «Поляки на Буковині», де, як звісно, горстка Поляків лучить ся з Румунами і і Німцями проти Русинів та всякими інтригами старає ся їх поборовати. П. Врублевський мав реферат про відносини на Шлезку, а по сих двох рефератах слідував третій, д-ра Гломбінського п. з. «Польське населенє в середущих і східних повітах Галичини». Який гакастично-шовіністичний був сей реферат, свідчить обставина, що зміст єго так запалив слухачів, що ухвалили референтови спеціальну подяку. Опісля ухвалено резолюції за єдиноцілисною краю, за удержанєм польського характеру львівського університету та інших польських інституцій у східній Галичині, за працею над удержанєм польськості і над поправою добробиту польського населеня у східній Галичині. Реферат проф. Туліго і Дмовського виказував, що належить звернути польську еміграцію до Парани, zagrożеної Русинами! Вкінці відчитано реферат п. Данельяка «про німеччину» і ухвалено домагати ся заведеня польської мови внутрішньої і внішньої у всіх урядах, де ще уживає ся німецької мови.

В третій секції «в справі внутрішнього розвитку» (під проводом ке. Гнатовського) ухвалено по рефераті п. Т. Романовича д-ра Рутівського домагати ся реформи крайовой ради шкільної в дусі «більше автономічній» та удержуваня народних шкіл для народових меншостей в місцевостях о населеню німецьким (?). (Так пише Slowo polskie для замилення очий). Реферат п. Дмовського п. з. «Середня школа супроти потреб суспільности» домагає ся ще більшого як доси кріплення польського духа і точної науки історії Польщі. П-на Александрович відчитала реферат «про народове вихованє», не менше шовіністичний, чим був реферат д-ра Гломбінського. За те їм обоім висказано оплесками признанє на повнім засіданю «вєцу». В сій секції були ще отсі реферати: Врублевського і Ярецького «про науку польської мови в середних і висших школах»; д-ра Ромера «географія польських земель»; Ровінського про польське сокілство; Бєзерського про відносини польської молодіжи в висших наукових заведенях в Галичині; Шафранського про стан і потреби просвіти люду; Рутівського про крайвий промисл.

З сего видно, що «вєц» звертав ся проти Русинів, де-б они не були, з виїмкою закордон-

ної України під пануванєм Росії. Навіть параньскі Русини станули кілком в польським горлі.

Секції радили в неділю пополудни і в по-неділок рано, а два повні засіданя «вєцу», під проводом Тадея Романовича, відбули ся в Фільгармонії в неділю і в понеділок в полудне. На вічу мало бути до 800 осіб обох полів.

— **Роковини смерти робітників**, що погибли дня 2. червня м. р. на пл. Стрілецькій, святакували вчера львівські соціялісти. Коло 3. год. пополудни зібрало ся на жидівським окопиці около 1½ тисячки осіб. До вібраних промовили пп. Желяшкевич, Гудец, др. Діамант і Рот, почім хор відспівав піснї на гробах померших тоді двох робітників. З окопиці рушили всі четвернями через місто на личаківський цвинтар на гроби, де лежать три жертви з Стрілецької площі. Ту промовляли пп. Брусняк, др. Варостек, Вітик і Мелень. При кінци хор відспівав похоронні піснї і гимн соціялістів.

— **Іспит зрілости в гімназії в Ярославі** здали: Фр. Долецкий, Берль Дізендорф, Ліне Фрай, Едв. Фрідвальд, Хаїм Фукс, Михайло Фуглевич, Франц Гродзіцкий, Лавр. Канецкий, Ян Контек, Мойсей Ляндесман (з відзн.), Тома Левницький (з відзн.), Дмитро Ліскевич (з відзн.), К. Ланццкий, Стан. Малковський, Брон. Назимек, Мих. Пивинський, Йос. Політ, Адам Пучка, Авр. Зандиг, Лєв Скобельський, Стан. Тарчинський, Антін Твердохайб, Жигм. Вишне夫斯基, Антін Змора (з відзн.).

В новосандецькій гімназії відбув ся іспит зрілости в днях від 25. до 29. мая. З 26 абітурієнтів і 3-х екстерністів зложили іспит: 4 абітурієнти з відзначенєм, 19 абітурієнтів і один екстерніст добре. Одного репробовано на рік, а 4-ох одержало поправку.

— **Метеорологічні карти** на залізничних станциях. З дням 1. червня с. р. аж до кінця вересня буде видавати ся для подорожучої публіки телеграми віденьського заведеня метеорологічного, заповідаючи сподіваний стан воздуха на найблизшу добу, в отсих станциях залізничних: у Львові, Перемишлі, Стрию, Бродях, Лавочнім, Сколім і Новім Загір'ю. — Долучені до сих телеграмів метеорологічні карти дають погляд на загальний стан воздуха в Европі.

— **Пятнистий тиф.** В многих селах східної Галичини ширить ся тиф пятнистий (також названий голодомий). Люди тяжко хворють — многі мруть, а весняна пора, нужда між людьми, тяжкий передновок а декуди і голод збільшають пощєсть. Выглядає ся слабість так: вже кілька день чує ся чоківик не зовсім здоровим. Єго болить голова, ломить в руках, ногах, крижах і не хоче ся єму їсти. Відтак приходить дрощ, кидає чоловіка в так сильну горячку, що хорий аж баламутить, стратить притомність — а притім покашлює. На тілі виступають малі червоныя плямки, що відтак часто темніють. Що-ж діяти на селі бідному чоловікови, як заслабне на ту тяжку недугу? Против горячки — як радить черновецька часопись «Руска Рада» — треба змивати ціле тіло студеною водою з оцтом, а робить ся се доволі скоро, або треба єго завивати в мокрі простарала на чверть до пів години. На голову треба дати студений компрес. Як біль голови і горячка більші або сильній кашель — треба ще й ліків, але визначенє їх, се вже річ лікаря. Ліки для хорих людей на селі дістане ся даром з міста, бо лікарі повітові мають обовязок даром лічити людей хорих на заразливу слабість — лиш треба завчасу про повну пощєсти повідомити дотичні власти, а се є в першій лінії обовязком голови громади, священика та учителя. Тому, що ся хвороба є дуже заразлива, не вільно возити хорого на тиф пятнистий ні до лікаря до міста, ні до шпиталю, а то тому, що везучи такого хорого, зашкочить ся тм єму самому, а ще можна рознести пощєсть і по охресности. Кожде село повинно мати якусь скромну хатчину на боці, де би можна хорого на тиф на час слабости примістити, а тим самим небезпеченство ширєня пощєсти зменшити. Підчас хвороби вільно їсти лишень рідку страву, солодке і квасне молоко, юшку з мяса і чистий борщ, до котрого треба вбити жовток, аби був більше поживний. Хорий має жажду, тож чисту холодну воду можна єму подавати, а також вина, щоби скріпити сили хорого; не завадить часом і порція доброї горівки. Щоби від сеї слабости охоронити ся, треба передовсім стеречи ся відвідувати таких хорих, а если вже таке нещастє лучить ся, що в хаті лежить хорий на тиф пятнистий, то треба визначити одну особу, а решта родини повинна зовсім не заходити до той світлиці. Ще ліпше вивести ся з того дому на час недуги. Хату, де лежать хорий, треба з часта провітрювати, а особа, що ходить коло слабого, мусить, кілько разів дїткне ся хорого, обмивати собі руки звичайно водою, або ще ліпше легкою 2% карболовою водою. Відвиджувати слабого строго заборонено, бо ся слабість незвичайно заразлива уже навіть тоді, коли перебуває ся в комнаті, де лежить хорий.

— **Подяка.** Сим заявляю іменем моїм і моїх парохіян щирю подяку Сьвітлій Дирекції Тов-а взаїмних обезпечєнь «Дністер» у Львові за ла-

скаво уділену запомогу в квоті 50 К на будову мурованої церкви в Бикові. В моїм критичнім положеню став ся сей щедрий дар заохотою до дальшої роботи. В сам добрий час прийшла згадана запомога для церкви. Скупі фонди на будову церкви вичерпують ся, парохіяни мої нужденні не в силі складати тепер свої датки грошеві, а ту годі посеред роботи при будові станути! Честь для того — нехай буде за то Сьвітлій Дирекції і Сьвітлій Раді Надзираючій згаданого Товариства за їх благородний чин, а заохота для дорогих наших Земляків, щоби хотіли щиро потрудили ся в користь нашого Товариства «Дністер». За комітет будови церкви в Бикові пп. Медика: о. *Николай Сенета*, гр.-кат. парох місцевий.

— **Дрібні вісти.** Страйк будівельних робітників у Львові покінчив ся нині підвишенєм платні з 3 К, на 3 К 40 сот. денно. — Вчера і нині відбував ся у Львові зїзд членів «Товариства школи людовой».

— **Родимці! Памятайте на бурсу Руского Товариства педагогічного у Львові!**

Наука, штука, література.

Ruthenische Revue ч. 2, за май 1903 містить отсі статі: Die kulturellen Bestrebungen der Ruthenen in Galizien, Юл. Романчука. — Ruthenisch-rumänischer Besitzstreit (Zur Lage der Ruthenen in der Bukowina), д-ра Івана Немирича. — Zur galizischen Statthalterekrise, Р. Сембратовича. — Erklärung (в справі польського «народового віча»). — Patriotische Wahrheitsliebe (голоси польської праси про «R. R.»). — Österreich im Dienste des russischen Despotismus, Володимира Темницького. — Sokol-Wirtschaft, М. Б—ха. — Ganz allein, новеля Василя Стефаніка в перекладі Ольги Кобиллянської.

При сій нагоді передаємо редакторам «Ruthenische Revue» замітку, прислану нам з провінції, що до вінести часописи. Здає ся, що вінета з народних орнаментів була би далеко гарнійша, чим якісь там сецесіоністичні зміи і гадюки.

— **Тижневник «Поступ»** ч. 20, з 30. мая с. р. містить отсі статі: В двісталитні роковини (Петербурга). — Що таке поступ? (Дальше). — Петербург (виїмок із поеми «Сон» Т. Шевченка). — Про характер (Дальше). — Семен Палій, народний герой — В Фейлетоні: Пелікани, *Сильвестра Яричевського*.

Редакція і адміністрація «поступу»: Коломия, Народний Дім, II пов. Цілорічна передплата стоїть 5 К.

— **«Наймичка»**, драма Карпенка Карого. — Харківський дневник «Южный Край» доносить, що в тамошнім «Народнім Домі» відиграли члени людового театру штуку Карпенка Карого п. з. «Наймичка». Про сю штуку читаємо там ось що: «Може бути, що коли порівнаємо сю штуку з творами великого талану Островського, то творчість Карпенка Карого покаже ся значно слабшою, але коли возьмемо під розвагу силу вражінє, то ся побутова драма в рідній мові, в ріднім строю, з любими піснями народними, покаже ся для нас близьною, зрозумілою, дорожою Українцям (южанам). Вистанє глянути на їх лица, рухи і оклики, аби пересвідчити ся, як сильне вражінє викликає «Наймичка» Карпенка Карого. Обдуманя она доволі вдално. Сільський богатир і ловеляє бере красуню-наймичку на службу. Він обіцяє заступити єї батька, і бідна сирота, яка передше богато набідила ся, попадає в ту сіль. Єї розпука не має границь, коли она чує себе виставленою на позорище і наругу цілого села. Але найбільш некучий біль доскулює їй на згадку про любого єї Панаса. А він справді, найперш єї відтручує, а опісля тронутий глибоким чувством болю, рішає ся єї приголубити. На жаль, ся постанова прийшла трохи за пізно, бо наймичка кинула ся до ріки. Трагізм сего моменту є тим більший, що, як виявляє ся, погибша дівчина є незаконною дитиною сільського богатиря, у якого она саме служила, дитиною, до яких часто батьки не признають ся».

Телеграми.

Білгород, 2. червня. При вчерашних виборах до скупщини перейшли самі кандидати правительственні.

Загреб, 2. червня. Вчера прийшло ту до демонстрацій на залізничім двірци при повороті делегатів на віче Словінців в Люблянї. Демонстрантів розігнала поліція і жандармерія.

Царгород, 2. червня. В адрианопольським віляєті прийшло до кровавих стріч турецького війська з македонськими ватагами.

Філадельфія, 2. червня. Застрайкувало ту

90.000 ткачів. 15.000 повернуло до роботи, бо підвищено їм платню.

Вісти господарські, промислові і торговельні,

Рахунок «Красного Союза кредитового», стоваришена зареєстрована з обмеженою порукою у Львові за місяць май 1903.

Стан довжний:

1. Удїли	41.686 кор. 10 сот.
Фонд резервовий	2.407 " 87 "
2. Вкладки:	
Стан в початок місяця мая 1903	605.201 к. 87 с.
вложено	42.832 к. 33 с.
винято	37.696 к. 55 с.
Стан в кінцем місяця мая	610.337 " 65 "
3. Позички затагнені:	
Стан в початок місяця мая 1903	22.600 к. — с.
затагнено	10.000 к. — с.
сплачено	2.100 к. — с.
Стан в кінцем місяця мая	30.500 " — "
4. Сальдо відсотків	19.810 " 46 "
5. Належна дивіденда за р. 1902	1.451 " 07 "
Сума	706.193 кор. 15 сот.

Стан чинний:

6. Позички удїлені:	
Стан в початок місяця мая 1903	648.297 к. 86 с.
сплачено	12.362 к. 20 с.
удїлено	62.275 к. — с.
Стан в кінцем мая 1903	698.210 кор. 66 сот.
7. Движимости	782 " 56 "
8. Льокації	935 " 73 "
9. Кошти спору	51 " 58 "
10. Кошти адміністрації	2.673 " 07 "
11. Готівка	329 " 47 "
12. Друки для товариств	924 " 97 "
13. Папери фонду резервового і спеціальної резерви	2.285 " 11 "
Сума	706.193 кор. 15 сот.

кредит товариств	284.330 —
" парцеляційний	271.612 —
" скриптовий	92.343 —
" векелевий	49.925 66

Разом 698.210 66 кор.

Членів прибуло 10, убуло 2, остало в кінцем мая 1903 412 з 1077 декларованими удїлами в сумі 53.850 кор. Стопа процентова від вкладок 4 1/2 %. Стопа процентова від позичок 5 1/2 — 7 %. Затагнено позички в банку краєвим у Львові 30.500 кор. на 4 1/2 %.

Львів, дня 1. червня 1903.

Тополя

Т. ШЕВЧЕНКА.

Серія переписних листів (8 штук) з гарними ілюстраціями (чорними і кольорованими) до Шевченкової балади «Тополя» виїшла накладом С. Гальберга в Бучачі. Набувати можна серіями і поодиноким у накладці та у всіх більших книгарнях і торговлях.

Ціни низькі.

51(14—40)

Читайте!

Читайте!

Повне видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА коштує лише 2 корони!

Товариство «Просьвіти» бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся твори Тараса Шевченка, видано семи днями найдешевший збірник сих творів п. з. «ПОЕЗИЯ Т. ШЕВЧЕНКА». Книжка, оправлена в полотно з золоченими вистисками, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ «ПРОСЬВІТИ» у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів
Ринок ч. 10.

ДИМ
„ПРОСЬВІТИ“

одинокое руске товариство асекураційне, засноване в 1892. р.

обезпечає будинки, движимости, збіже і пашу против шкід огневих, лобирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишку з оплат розділяє межі членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 К.

ДНІСТРА поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпеченях на житє в краківскім Товаристві, відступає часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні цілі; длятого на житє треба обезпечити ся тільки через «Дністер».

ДНІСТРА фонди виносить з кінцем 1902. р. 838.364 К і всі уміщені в цїнних паперах пуїлярних.

ДНІСТЕР удїляє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії.

Парохія до заміни!

Місто повітове, гімназия, 4 стації зелїзн. в місци, підгірска рівнина; для старшого сьвященника дуже вигідна.

Близна відомість у о. **Евг. Даниловича, Радівці** (Radantz) на Буковині. 52(2—5)

„Напівник церковний“

виданий бл. п. Ігнатієм Полотвюком в Перемишлі, можна набувати у тогож жени під адресою: **Катерина Полотнюк**, вдова по півци катедральнім в Станіславові, ул. Собіського ч. 50.

Цїна брошуров. прим. 4 К.
Оправного в пів-полотно 4 К 50 с.
Оправного в полотно 5 К.
Пересилка почтова 60 сот.

Найновїший твір
Л. Лопатинського
„ПАРАЦЯ“

комедия в 3 актах зі сьпівами
(з побуту літників)

відзначає ся невчєрпаним йовїальним гумором і жвавим діяльгом. Ся комедия збогачує знатно галерію типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розмішена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії уносїдженім недотепом, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Цїна 2 кор. —

Набути можна у накладчика **С. Горука** у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Товариство взаїмного кредиту
„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ удїляє своїм членам на 5 1/2 % і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложенем документів виказуючих достаточну гіпотеку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1.239.243 корон.

Членом може бути тільки обезпечений тревало в «Дністрі» від огню.

Удїл членський виносить 50 К, вписове 2 К. Число членів: 2.391 а 2.501 удїлами на 125.050 К.

Вкладки щаднич приймає «Дністер» і опрочентовує до 4% від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 корон.

Чистий зиск розділяє ся частию на дивіденду для членів, частию на публічні добродійні цілі: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано дотепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЯ в справах позичок удїляє Дирекція і агенти.

31/12 1902. **ДИРЕКЦІЯ.**

Ц. к. упр. гал. акц.
Банк
Гіпотечний

Відділ депозитовий

принймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, принймає до перехованя папери вартісні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібню як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові
(Safe Deposits)

За оплатою 25 до 35 кр. а. в. річно, депозитар дістає в сталевій касі панцирній схонок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим вглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднійшій зарадженя. Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.